

freds med, at man i de hyppigste Tilfælde træffer det Rette, det, hvormed begge Parter ordentligviis ville kunne være tjente. Saaledes har man meent her som den almindelige naturlige Regel, hvorefter Fæsterettens Varighed burde beregnes, hvilken Varighed naturligviis kun kan være præsumtiv, at kunne sætte Fæsterens formodede Levetid, ifølge de paa Erfaringer grundede Tabeller om Gjennemsnitslevetiden i Bondestanden. Naar han er gift, saa indtræder herved allerede et andet Moment, som gjør Sagen tvivlsom, idet hans Kone kan være meget yngre end ham, og hun vilde da være berettiget til, hvis hun overlever ham, som jo er at formode, at beholde Gaarden for sin Levetid. Der vilde uden tvivl fremkomme et ubilligt Forhold, hvis man vilde gjøre det til Regel, at Fæstevareigheden skal bestemmes efter den Ægtefælles Alder, som maa præsumeres at have længst Tid at leve i. Dette kunde ofte lede til et urigtigt Resultat, navnlig af den Grund, at en ung Enke ofte vil finde Anledning til, fordi hun ikke selv formaaer behørigt at drive Gaarden, at gifte sig, hvorved Fæsteledighed vil indtræde tidligere end hendes Død, med mindre hun forener sig med Godseieren om, at hendes anden Mand faaer Gaarden, hvilket som oftest skeer paa lempeligere Vilkaar end de, hvorpaa en Fremmed vilde have faaet den. Udvalget har derfor troet, at det vilde være retfærdigt i slige Tilfælde at lægge en Middeltid til Grund, nemlig den, der udkommer, naar Hensyn tages baade til Mandens og Konens formodede Levetid. Dernæst er der endnu en Omstændighed, som kunde medføre ubillige Resultater, nemlig hvis Fæsteren kunde, netop for at indvirke paa Lovens Anvendelse, gaae hen og gifte sig med en meget yngre Kone og derved bevirke, at endog den Middeltid, der udkom, vilde blive uforholdsmæssig fordeelt. Udvalget har derfor troet, at de personlige Forhold, som ville have Indflydelse paa Beregningen af Fæsterettens Værdi, burde ikke kunne vilkaarligen forrykkes, og at altsaa, for at Husfruens Levetid kunde tages med i Beregningen, maatte Ægtefællens være indgaaet, før Loven kundgjordes. Den Regel, som findes om, hvorledes der skal forholdes, naar Gaarden Hayes i For-

pagtning, følger ligefrem af Forholdets Natur. Den sidste Deel af Paragraphen indeholder et Correctiv til de foregaaende Bestemmelser, for det Tilfælde, at Godseierne skulde kunne faae oplyst, at en af de Personer, efter hvis Levetid Fæsterettens Varighed og dens Værdi beregnes, maatte lide af en ulægelig Svagthed, som bestemt maatte medføre en tidligere Død, end der ellers efter den almindelige Beregning vilde finde Sted. Dette er saaledes de faa Bemærkninger, jeg foreløbig har at anføre med Hensyn til disse Paragrapher. Jeg har kun eet Punkt tilbage i § 9, som jeg før forbigik, nemlig Spørgsmaalet om Afdrag for Fæstevangen eller rettere for de Indskrænkninger, som ifølge Lovgivningen om Fæstegodsset paahvile Godseierne; det er naturligviis tvende Forhold, der vel maa skelnes imellem, nemlig Afdrag for de Indskrænkninger, der paahvile Godseierne efter Fæstelovgivningen, og Godtgjørelse for den enkelte Fæsters Fæstetrettheds. Udvalgets Fleertal har i Motivering af sin Betænkning søgt at godtgjøre, at det virkelig ikke blot bestaaer med Retfærdighed, men endog fordres af Retfærdighed, at der skeer et Afdrag i den Værdi, som Gaarden ellers efter de opstillede Regler kunde have, for den store Indskrænkning, der hidtil til Bondestandens Fordeel har paahvilet Fæstegodsset. Der er et Mindretal af fire ærede Medlemmer, som derimod have holdt paa Bestemmelsen, saaledes som den stod i det oprindelige Udkast, at der ikke skulde skee noget Afdrag med Hensyn til den egentlige eller stærke Fæstetvang, eller de almindelige Indskrænkninger, som Fæstegodsset er underkastet, men kun for den Forringelse i Salgsværdien, som maatte antages at flyde af Placaten af 7de Juni 1806 i Sammenligning med den Værdi, som i Almindelighed udbringes af Fordeiendomme, der ikke ere underkastede den Fæstetvang, som denne Placat omtaler. Jeg kan foreløbigt ganske henholde mig til den Udvikling, som paa Fleerhedens Vegne er givet i Betænkningen, og skal altsaa ikke her opholde mig derved, men kun endnu tilføie nogle Bemærkninger med Hensyn til det Forslag, som et æret Medlem af Udvalget, tilligemed mig, har stillet.

Det vil sees, at Udvalgets store Fleertal